

Departementet for
Sociale Anliggender og Arbejdsmarked

Fakta om ældreområdet

2021

Redegørelse

Fakta om ældreområdet

Grønlands Selvstyre

Departementet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked

Imaneq 4

Postboks 970

DK-3900 Nuuk

Kalaallit Nunaat // Grønland

isn@nanoq.gl

Tlf. +299 34 50 00

FORORD	4
DEFINITIONSBEGREB	4
BYER OG BYGDER	4
DEMOGRAFISK UDVIKLING	5
UDVIKLINGEN I BEFOLKNINGSSAMMENSÆTNINGEN	5
STIGENDE GENNEMSITSALDER	6
BOSÆTNINGSMØNSTER	7
MOBILITET OG FLYTNINGER INTERNT I GRØNLAND	8
MOBILITET OG FLYTNINGER IND OG UD AF GRØNLAND	9
ÆNDRINGER PÅ ARBEJDSMARKEDET	10
BESKÆFTIGELSE	10
UDDANNELSESLEVELAU OG TAB AF KVALIFICERET ARBEJDSKRAFT	10
BESKÆFTIGELSESTYPER	11
TILKNYTNING TIL DEN PRIVATE SEKTOR	12
TILKNYTNING TIL DEN OFFENTLIGE SEKTOR	13
BESKÆFTIGELSE I KOMMUNER OG SELVSTYRET	14
INDKOMST OG RÅDIGHEDSBELOB	14
ALDERSPENSION	14
UDGIFTER TIL ALDERSPENSION	16
DEN OFFENTLIGE ØKONOMI	16
FORVENTET STIGNING I ØKONOMISKE UDGIFTER FORBUNDET TIL ÆLDRE	17
KOMMUNERNES UDGIFTER TIL DE ÆLDRE	18

Forord

Hvor gamle bliver vi? Hvor bor den aldrende og ældre del af borgerne? Hvordan og hvornår flytter vi? Hvor mange af os går på alderspension? Flytter de fleste borgere til Danmark, når alderen stiger? Det er nogle af de spørgsmål og overvejelser, der har været fremme i ældredebatten de senere år.

De ældres vilkår vedrører flere forhold som økonomi, bolig, sundhed og livsvilkår. "Fakta om ældreområdet" har til formål at informere om data, herunder de økonomiske forhold for den aldrende og ældre befolkning. Publikationen vil beskrive de eksisterende og fremtidige forhold for hovedparten af de områder, som vedrører de ældre. Publikationen præsenterer nøgletal og grafer, som viser, hvordan det er gået og hvad vi kan forvente i fremtiden.

Størstedelen af publikationens tal og statistikker er fra Grønlands Statistik, Grønlands Økonomiske Råd og Departementet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked og kan ses på www.stat.gl.

Definitionsbebegreb

Af hensyn til at skabe en fælles forståelse for de termer, der bruges i udgivelsen, vil der nedenfor forklares enkelte begreber. Begreberne bruges af hensyn til at simplificere beskrivelsen af borgergrupper. Inddelingen er ikke et udtryk for, at borgere er "*gamle*" fordi de kategoriseres som eksempelvis *ældre*.

- *Aldrende borgere og kommende alderspensionister* – borgere som har alderen 55 år op til 67 år. Der skelnes ved 67 år grundet den nuværende aldersgrænse for alderspension.
- *Ældre borgere og alderspensionister* – borgere som har alderen 67 år eller ældre, hvilket er den nuværende aldersgrænse for at modtage den offentlige alderspension.
- *Arbejdsstyrken* – personer i alderen 25-66 år.
- *Nettoudvandring* - forskellen mellem udvandringen modregnet indvandringen. Der skelnes ikke mellem typer af borgere, som flytter til eller fra Grønland.
- *Restlevetiden* - hvor lang tid det forventes, at borgerne i en bestemt alder forventes at leve.

Byer og bygder

Publikationen tager udgangspunkt i, at der er 17 bosteder, som kategoriseres som byer. Byerne er Nanortalik, Qaqortoq, Narsaq, Paamiut, Nuuk, Maniitsoq, Sisimiut, Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigianniguit, Ilulissat, Qeqertarsuaq, Ummannaq, Upernavik, Qaanaaq, Tasiilaq og Ittoqqortoormiit.

Der er i alt 57 bygder i Grønland.

Demografisk udvikling

Der bor i alt 56.421 personer i Grønland per 1. januar 2021. Frem mod 2050 vil Grønlands befolkning blive ældre. De store årgange fra 1960'erne og det efterfølgende fertilitetsfald betyder, at over de næste 20 år vil den ældre del af befolkningen være stigende. Det samlede folketal forventes at falde til under 50.000, hvis ingen yderligere ændringer i fertilitet, dødelighed og migration finder sted (Grønlands Statistik, 2020).

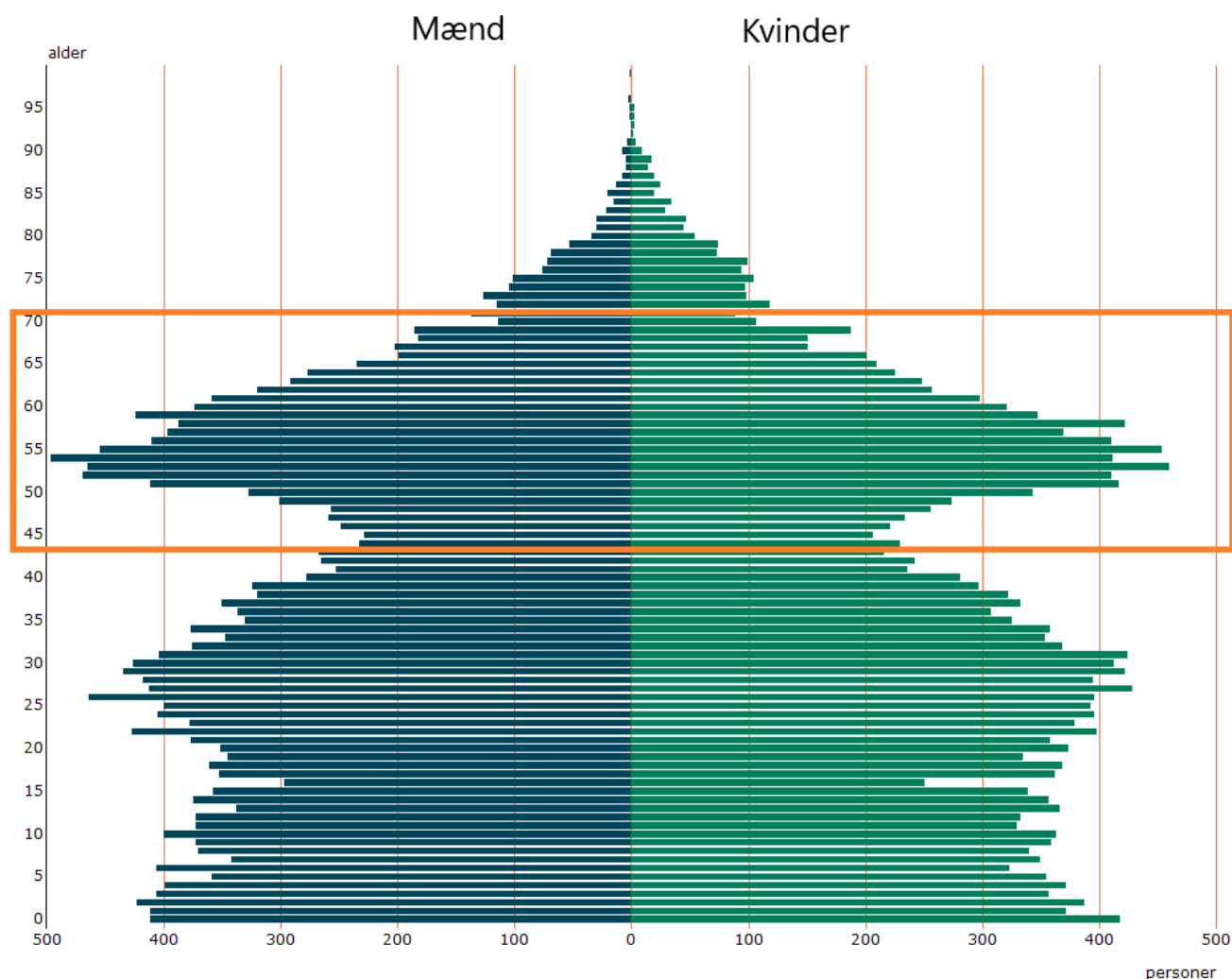
Grønlands befolkning har en overvægt af mænd. Det gælder både de borgere, der er født i Grønland og især den immigrerede del af befolkningen, som er født uden for Grønland, hvor 66% er mænd og 33% er kvinder.

Udviklingen i befolkningssammensætningen

De store årgange kombineret med forventet forlænget levetid betyder, at der vil komme væsentlig flere ældre borgere. Befolkningsfremskrivningen viser, at en stadig større andel af befolkningen bliver ældre, og der vil være flere ældre borgere i de næste 10 år, end Grønland nogensinde har oplevet før. Som det fremgår af den orange markering i figur 1, er der store årgange i alderen 50 år og opefter, som frem mod 2035 forventes at forlade arbejdsmarkedet.

Figur 1 - Grønlands demografi 2020

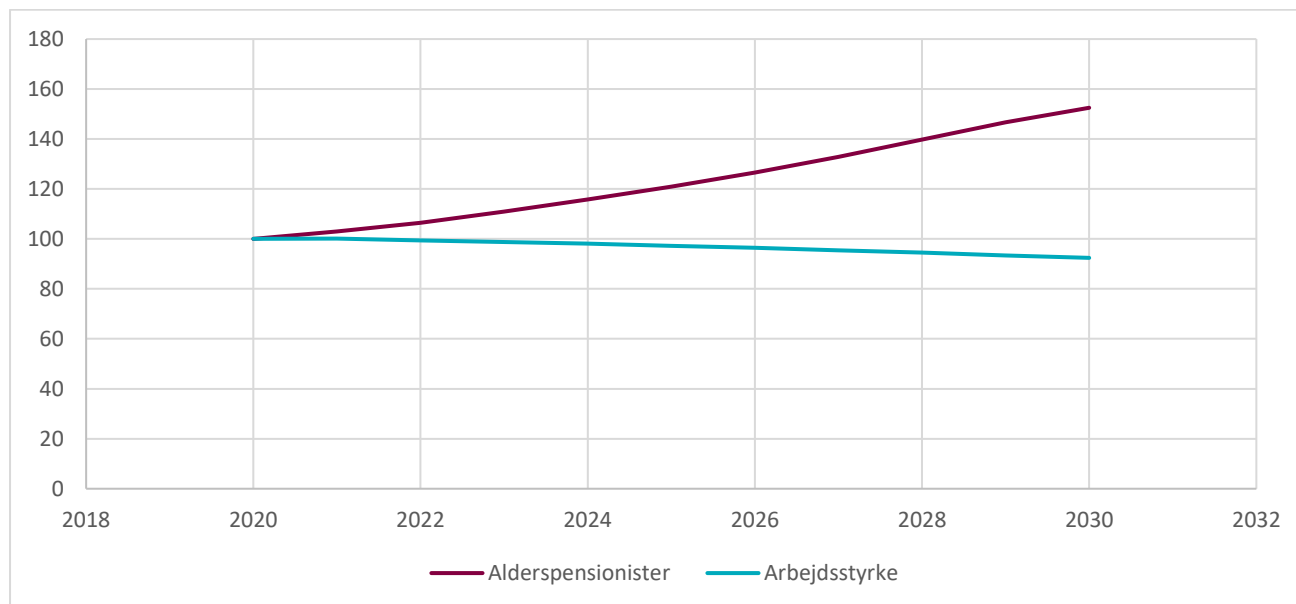
Befolkningens civilstand 1. januar efter alder og køn. I alt, Grønland, 2020.

Kilde: Grønlands Statistik 2021

Andelen af ældre over 67 år vil stige fra 3.930 personer i 2020 til ca. 5.993 personer i 2030. En signifikant stigning på 2.063 personer, som vil nå alderen for alderspension. Hvis der ikke vil komme en væsentlig stigning i indvandrende arbejdskraft, forventes arbejdsstyrken (18-66 år) at falde med 2.914 personer. Der vil derfor være færre til at finansiere de stigende offentlige udgifter som en konsekvens af den stigende andel ældre.

Figur 2 - Befolkningsudviklingen frem til 2030

Kilde: Grønlands Statistik.

Note: Befolkningsudviklingen er illustreret ved indekstal. Udviklingen er derfor beskrevet med udgangspunkt i 2020 og viser den procentvise ændring frem til 2030.

Faldet i arbejdsstyrken kan betyde, at Grønland fremover vil komme til at mangle arbejdskraft. Når antallet af alderspensionister stiger, stilles der større krav til arbejdsstyrken, som skal erstatte de funktioner, som alderspensionisterne har udført. Stigningen i antal alderspensionister vil ligeledes øge presset på de sektorer, som skal servicere de ældre, eksempelvis sundhedsområdet og ældreomsorgen.

Stigende gennemsnitsalder

En af årsagerne til, at der vil komme flere ældre, er forventet stigning i gennemsnitsalderen. I befolkningsfremskrivningen fra Grønlands Statistik stiger gennemsnitsalderen årligt 0,15 år frem mod 2050. Det betyder, at gennemsnitsalderen for en kvinde i 2050 forventes at være 79,2 år mod 74,5 år i 2018. Gennemsnitsalderen for mænd stiger fra 69,9 år til 75 år i samme periode.

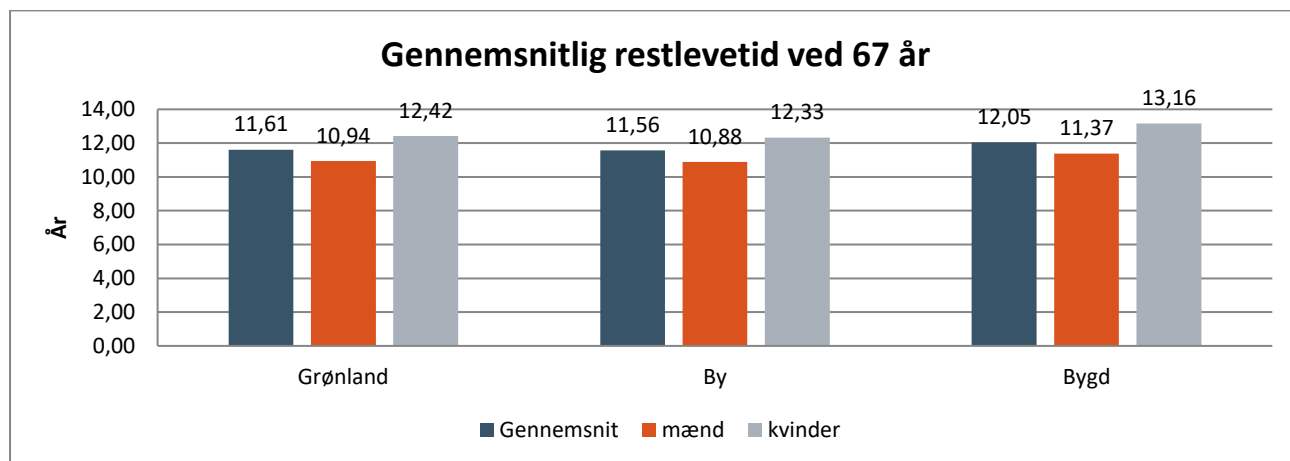
Der er mange faktorer, som har indflydelse på gennemsnitsalderen. Der kan være sygdom, selvmord m.v., hvor borgere går bort i en ung alder. Grønland har fortsat en stor andel af selvmord blandt unge, hvilket påvirker gennemsnitsalderen betydeligt.

Af hensyn til at give et mere retvisende billede på befolkningens forventede levealder, bruges *restlevetiden*. Restlevetiden vil i mindre grad være påvirket af faktorer, som påvirker den yngre del af befolkningens levetid. Restlevetiden viser, hvor lang tid det forventes, at borgerne i en bestemt alder forventes at leve. I 2019 forventes en borger, der fylder 67 år, at have en restlevetid på 11,61 år, hvilket svarer til en alder på næsten 79 år.

Målt på restlevetiden er der fortsat forskel på, hvor gamle mænd og kvinder bliver. En mandlig borger der bliver 67 år, forventes at have en restlevetid på 10,94 år, hvilket svarer til en alder på 77 år. Kvinder forventes at have en restlevetid på 12,42 år, når de fylder 67 år, hvilket svarer til en forventet alder på 79 år.

Der er også forskelle på restlevetiden, når man ser på, hvor borgerne er bosat. Borgere i bygderne forventes i gennemsnit at leve længere end borgere i byerne. I byerne er mændenes restlevetid 10,88 år ved deres fyldte 67 år, mens kvinderne har en restlevetid på 12,33 år. I bygderne har mændene en restlevetid på 11,37 år og kvinderne har en restlevetid på 13,16 år.

Figur 3 - Gennemsnitlig restlevetid, når borgeren er fyldt 67 år.

Kilde: Grønlands statistik, 2019.

Bosætningsmønstre

Generelt er de fleste borgere primært bosat i byerne, hvilket også gør sig gældende for aldrende og ældre borgere. I 2021 er der 7.323 borgere over 60 år, hvor 6.258 borgere bor i byer, mens 1.043 borgere er bosiddende i bygder. 85% af borgerne over 60 år er således bosat i byerne, og 14% er bosat i bygderne.

Tabel 1 – Bosted for personer over 50 år, fordelt på type af bosted.

	50-59 år	60-69 år	70-79 år	80+ år	I alt	
Bosted	<i>Antal borgere</i>				Antal	Procent
By	7.128	4.136	1.664	458	13.386	86%
Bygd	1.128	724	250	69	2.171	14%
Station	7	1	0	0	8	0,1%
Fårehold	19	12	7	1	39	0,2%
Uoplyst	0	1	0	0	1	0,0%
I alt	8.282	4.874	1.921	528	15.605	100%
Bosat i byerne (pct.)	86%	85%	87%	87%		

Kilde: Grønlands Statistik, 2021

Det mest bemærkelsesværdige når man ser på tværs af generationer, som enten er aldrende eller ældre, er, at aldrende borgere i alderen 50-70 år i højere grad er bosat i Nuuk. For borgere over 70 år er en større andel bosat i hovedbosteder eller større bosteder. Af tabel 2 fremgår fordelingen på, hvordan borgere er bosat samt hvor stor procentdel de enkelte bosteder udgør af aldersgruppens samlede antal borgere.

Tabel 2 – Bosted for personer over 50 år, fordelt på bostedsstørrelser

Bosted	50-59 år		60-69 år		70-79 år		80+ år	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Hovedstad (Nuuk)	2259	28%	1359	27%	364	18%	79	15%
Hovedbosteder	2371	30%	1492	29%	678	34%	196	38%
Større bosteder	1993	25%	1357	26%	663	33%	165	32%
Bosteder	742	9%	494	10%	152	8%	43	8%
Mindre bosteder	526	7%	367	7%	128	6%	34	7%
Mindste bosteder	67	1%	53	1%	21	1%	4	1%
Andre lokaliteter	7	0%	2	0%	0	0%	0	0%
Fraflyttet før 2021	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
I alt	7965	100%	5124	100%	2006	100%	521	100%

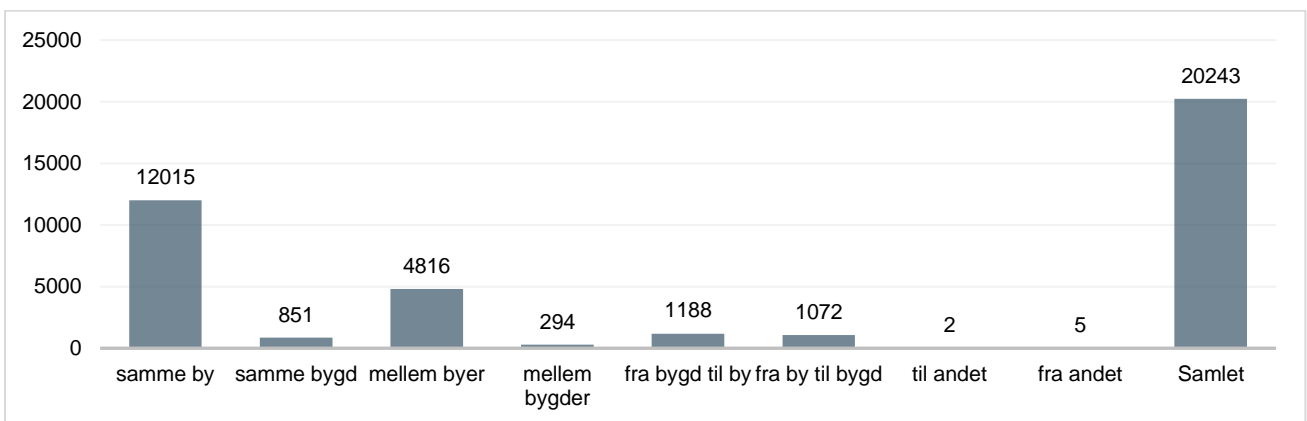
Kilde: Grønlands Statistik, 2021

Borgere over 65 år fordeler sig mellem kommunerne således: Kommune Kujalleq har 853 borgere over 65 år, Kommuneqarfik Sermersooq har 1.654 borgere, Qeqqata Kommuniar har 929 borgere, mens Kommune Qeqertalik og Avannaata Kommuniar har henholdsvis 698 og 941 borgere over 65 år.

Mobilitet og flytninger internt i Grønland

Mobiliteten eller flytninger internt i Grønland er generelt høj. I 2019 var der 20.243 flytninger. Flertallet af borgere flytter inden for samme by, mens 4.816 personer flytter fra en by til en anden by. Flytninger mod større bosteder, fra bygd til by, udgjorde 1.188 personer, mens 1.072 personer flyttede fra by til bygd. Der er dog en generel vandring fra mindre bygder og byer mod de store byer. Særligt Nuuk oplever en stor tilflytning som resultat af en intern migration fra ydre distrikter til byerne de sidste 50 år (Grønlands Statistik, 2021).

Figur 4 - Flytninger i Grønland 2019 i personer

Kilde: Grønlands Statistik

Note: Antallet af flytninger indeholder alle flytninger, hvilket betyder, at en borger eller familie kan flytte flere gange på et år.

Ligesom resten af befolkningen flytter ældre borgere også. Flytninger internt i Grønland for den ældre befolkning er primært flytninger i samme by jf. tabel 3. For den aldrende befolkningsgruppe er der en høj flytteaktivitet i tiden op til, borgeren skal på pension. Det er primært mellem 55 og 67 år. Herefter falder antallet af flytninger i den første del af de ældres pensionisttilværelse. Flytteaktiviteten stiger herefter igen efter det fyldte 70 år.

Tabel 3 - Type af flytninger internt i Grønland 2019, borgere over 55 år.

Flyttetype	55-59 år	60-64 år	65-69 år	+70 år	I alt
	Antal borgere				
Samme by	598	331	193	269	1391
Samme bygd	30	31	14	13	88
Mellem byer	166	84	40	23	313
Mellem bygder	16	7	1	3	27
Fra bygd til by	39	25	18	27	109
Fra by til bygd	38	22	17	10	87
Øvrige	1	1	0	1	3
I alt	888	501	283	346	2018

Kilde: Grønlands Statistik 2021

Note: Opgjort efter antal flytninger. Borgere kan således godt have foretaget flere flytninger på et år, hvilket tælles som hver sin flyttetype.

For borgere over 55 år, er flytninger mellem by og bygd ligeligt fordelt mellem til- og fraflytning. Efter borgerne er blevet 70 år, flyttes der primært fra bygd til by. I 2019 flyttede 27 borgere over 70 år fra bygd til by, hvilket udgør 7% af det samlede antal borgere over 70 år, der er bosat i bygder. I alt flyttede 10 borgere over 70 år fra by til bygd, hvilket er 0,004% af det samlede antal flytninger 2416 i samme periode.

Mobilitet og flytninger ind og ud af Grønland

I 2020 indvandrede 1.911 borgere i alt. Samtidig udvandrede 1.953 borgere fra Grønland i 2020. Flytninger til og fra Grønland forekommer gennem alle livets faser, og aktiviteten er høj i de yngre år, særligt i forbindelse med efterskoleophold og uddannelse. Her er der således størst flytteaktivitet.

For at imødekomme udsving af begivenheder som eksempelvis coronakrisen i 2019-21, vælges der et gennemsnit for perioden 2010-2020. I gennemsnit for perioden 2010-2020 var der 4.831 personer, der har indvandret eller udvandret hvert år. I gennemsnit indvandrede 2.240 borgere, mens 2.591 borgere udvandrede. I gennemsnit var nettoudvandringen 351 borgere hvert år for perioden 2010-2020.

Fokuseres der på den ældre generation, er det aldersgruppen 50 til 64 år, hvor der er aktivitet for både ind- og udvandring til og fra Grønland. Der er en overvægt af udvandring og den gennemsnitlige nettoudvandring for perioden 2010-2020 for aldersgruppen 50-54 år er 34 personer per år, svarende til 9% af nettoudvandringen i alt. Nettoudvandringen er den samme for aldersgruppen 55-59 år, om end færre borgere flytter til og fra Grønland. Aldersgruppen 60-64 år har den højeste nettoudvandring ved, at der er 47 flere borgere, som udvandrer end indvandrer. Det svarer til 13% af samtlige nettoudvandring.

Pensionsalderen har i perioden 2010-2020 ændret sig fra 65 år til 67 år. I gennemsnit er nettoudvandringen 26 borgere om året for borgere i alderen 65 år til 67 år. Aktiviteten for aldersgruppen må betragtes som værende lav, da det samlede antal flytninger udgør 44 borgere per år. Heraf er 9 indvandret og 35 er udvandret. Efter borgerne er fyldt 68 år, falder flytteaktiviteten og borgere over 68 år udgør 7% af nettoudvandringen.

Samlet udgør nettoudvandringen for aldersintervaller for borgere over 55 år mellem 0,7% til 2,3% af den gennemsnitlige befolkning i hver aldersgruppe jf. figur 5. Der tegner sig derfor et billede af, at de fleste ældre og ældre borgere bliver boende i Grønland.

Tabel 4 - Ind- og udvandring, samt nettoudvandring gennemsnit per år for perioden 2010 til 2020

Type	50-54 år	55-59 år	60-64 år	65-67 år	68-69 år	70-74 år	over 75 år
	<i>Antal borgere</i>						
Indvandring	116	93	53	9	4	5	2
Udvandring	150	124	100	35	15	17	4
Nettoudvandring	-35	-32	-47	-26	-11	-12	-2
Befolkning i alt	4800	3834	2733	1187	666	1240	1255
Nettoudvandring % af aldersgruppen	0,7%	0,8%	1,7%	2,2%	1,6%	1,0%	0,2%

Kilde: Grønlands Statistik, 2021

Note: Der er udregnet et gennemsnit af ind- og udvandringen for perioden 2010-2020. Der er også udregnet gennemsnit af befolkningsantallet for aldersgruppen i samme periode. Tallene kan derfor variere fra år til år fra 2010-2020.

Ændringer på arbejdsmarkedet

Befolkningssammensætningen ændres drastisk i de kommende år. Der bliver flere ældre og arbejdsstyrken vil blive mindre. Aldrende borgere udgør en vigtig del af arbejdsmarkedet og der vil være et behov for at erstatte de ældre generationers uddannelsesmæssige baggrund og antal.

Beskæftigelse

Beskæftigelsen er generelt høj på tværs af de fleste årgange i arbejdsstyrken (25-66 år). Fælles for borgere over 50 år er, at alle aldersintervaller har høj beskæftigelse. 96% af de 55-59-årige har således været beskæftiget i mindst én måned i 2019.

Tabel 5 – Beskæftigelse i mindst én måned, 2019

Aldersgruppe	Hovedbeskæftigelse mindst én måned 2019	Antal personer i aldersinterval	Beskæftigelsesprocent af samlet del af befolkningen
	<i>Antal borgere</i>		
50-54 år	4.095	4.523	91%
55-59 år	3.780	3.939	96%
60-64 år	2.614	2.804	93%
Over 64 år	1.583	4.245	37%
I alt	12.072	15.511	79%

Kilde: Grønlands Statistik 2019

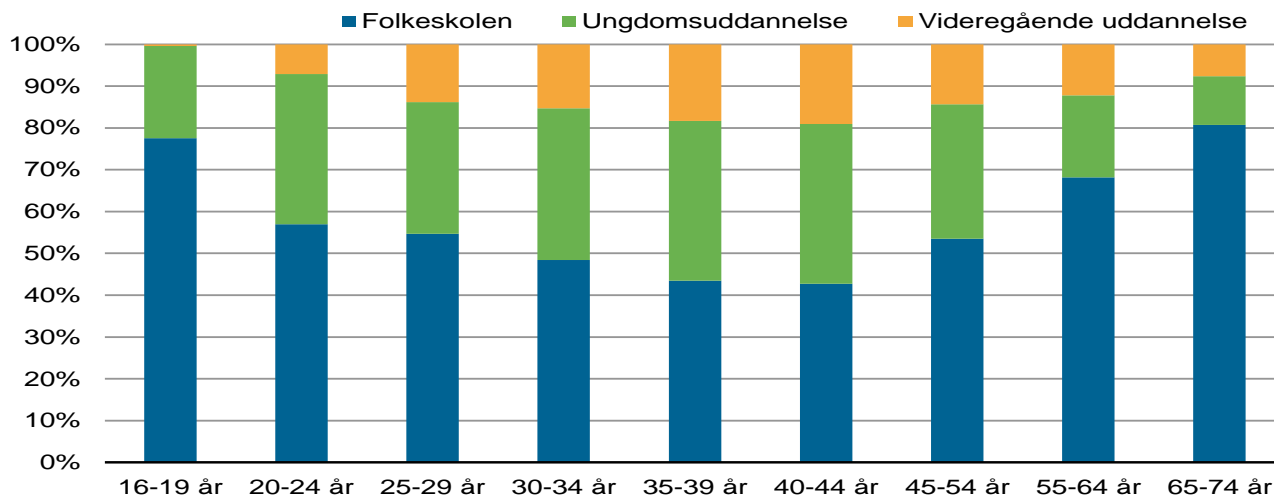
Note: Beskæftigelsen er opgjort efter mindst én måneds hovedbeskæftigelse. Der skildres ikke mellem beskæftigelsestype. Antal personer er opgjort efter herboende per 1. januar 2019. Der er således ikke taget højde for borgere eller indvandrere der er beskæftiget i kortere ansættelser på mere end en måned i løbet af 2019.

Uddannelsesniveau og tab af kvalificeret arbejdskraft

Der er forskelle i årgangenenes uddannelsesmæssige baggrund og årgangenenes erhvervs erfaring samt hvilke typer arbejde, borgerne har varetaget i løbet af deres arbejdsliv. Uddannelsesniveautet hos de ældste borgere er forholdsvis lavt sammenlignet med resten af befolkningen. Hovedparten af de ældste borgere har folkeskolen som højeste afsluttet uddannelse, og en forholdsvis lille del af de nuværende alderspensionister har en uddannelse ud over folkeskolen.

De aldrende borgere har i højere grad en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. Dette billede ændrer sig yderligere for den næste generation af kommende aldrespensionister, der vil gå på pension fra 2040. Her vil næsten halvdelen have en uddannelse ud over folkeskolen jf. figur 6.

Figur 5 - Befolkningens (16-74 år) højest fuldførte uddannelsesniveau opdelt i aldersintervaller, 2019

Note: Ungdomsuddannelser omfatter Gymnasial- og erhvervsuddannelse samt suppleringskurser. Tallene er foreløbige, da visse registreringer af uddannelsesforløb kan komme sent.

Kilde: Grønlands Statistik, Publikation: Befolkningens Uddannelsesprofil 2019

Det er dog vigtigt at understrege, at årgangene har forskellige størrelser i antal jf. figur 1. Den højere procentuelle andel af borgere med en videregående uddannelse for aldersintervallerne 40-44 år, er ikke ensbetydende med et højere antal af borgere med en videregående uddannelse sammenlignet med de største årgange 55-64 år. Der er derfor et væsentligt tab af kvalificeret arbejdskraft for de aldrende borgere, der pensioneres frem mod 2035.

Tabel 6 - Højeste uddannelsesniveau fordelt på alder, 2019

	Grundskole 10. klasses niveau	Gymnasial uddannelse	Erhvervsuddannelse	Suppleringskurser	Kort videregående uddannelse	Bacheloruddannelse	Professionsbacheloruddannelse	Kandidatuddannelse	Phd. og forskeruddannelse	I alt
20 - 29 år	63,7%	14,4%	14,1%	2,7%	1,4%	0,7%	2,2%	0,8%	0,0%	100%
30 - 39 år	45,7%	5,4%	29,8%	1,7%	3,6%	1,2%	8,8%	3,8%	0,1%	100%
40 - 54 år	48,6%	2,0%	32,6%	0,3%	4,2%	0,8%	8,1%	3,2%	0,2%	100%
55 - 64 år	67,7%	1,4%	18,7%	0,0%	2,6%	0,4%	6,6%	2,4%	0,1%	100%

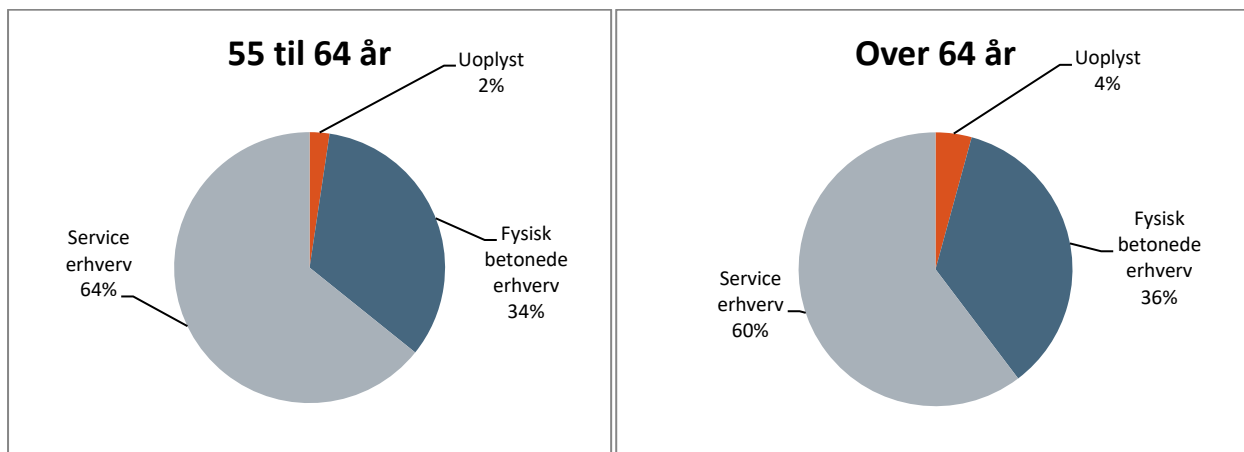
Kilde: Grønlands Statistik, 2019

Beskæftigelsestype

De nuværende aldrespensionister har i høj grad været beskæftiget i erhverv, der var fysisk krævende. Beskæftigelsen for de kommende aldrende borgere er betydelig anderledes. De aldrende borgere er i større omfang beskæftiget i serviceerhverv, der er mindre fysisk krævende og derfor ikke beskæftigelse, som har medvirket til fysisk nedslidning.

Der er vigtigt at pointere, at der kan være beskæftigede i de fysisk betonedede erhverv, der ikke har fysisk krævende arbejde. Dette gælder eksempelvis borgere, som arbejder med administration. Omvendt vil der i serviceerhvervene også være borgere, som udfører hårdt fysisk krævende arbejde.

Figur 6 - Opgørelse i fysisk krævende og ikke fysiskkrævende brancher, 2018

Kilde: Departementet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked på baggrund af data fra Grønlands Statistik.

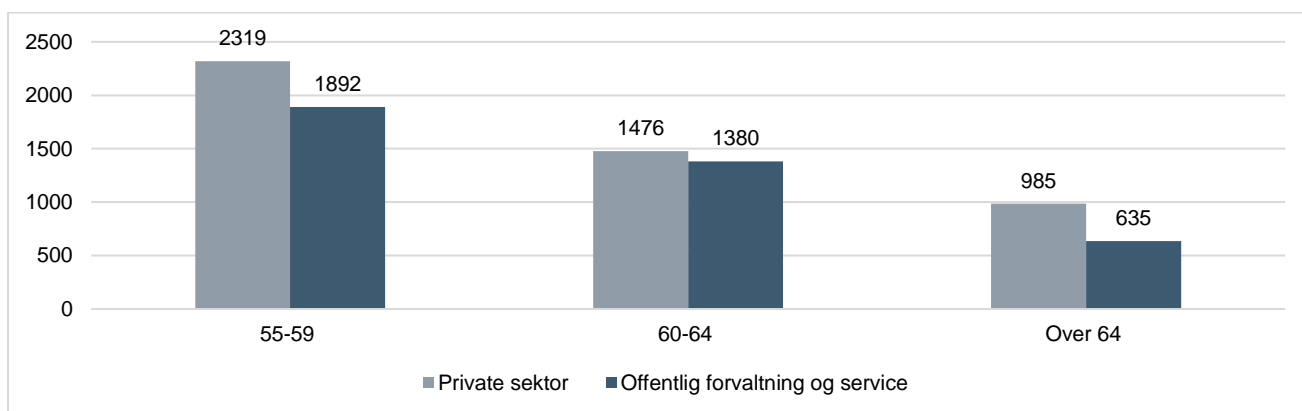
Note: Fysisk betonedede erhverv: beskæftigelse i Landbrug, Fiskeri-industrien, råstofudvinding, fremstillingsindustri, energi- og vandforsyning samt bygge og anlæg. Service erhverv: Engroshandel og detailhandel; Overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomhed; Information og kommunikation; Pengeinstitut og finansvirksomhed; Fast ejendom; Liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser; Administrative tjenesteydelser og hjælpetjenester; Offentlig forvaltning og service og øvrige serviceerhverv

Hovedparten af de kommende alderspensionister er beskæftiget i erhverv, der ikke er så fysisk krævende som de nuværende alderspensionister. For de kommende alderspensionister i alderen 55-64 år, der går på pension i løbet af de næste 10 år, er disse primært beskæftiget i den offentlige forvaltning og serviceerhvervene.

Tilknytning til den private sektor

De kommende alderspensionister er både fra den offentlige og private sektor. Den private sektor vil dog opleve det største tab af arbejdsstyrken. Den private sektor vil således have 33% flere borgere, som når pensionsalderen indtil 2024, sammenlignet med den offentlige sektor. Herefter vil der være en stigning af alderspensionister fra den offentlige sektor.

Figur 7 - Kommende alderspensionisters sektor i 2018. Opgjort efter alder og antal.

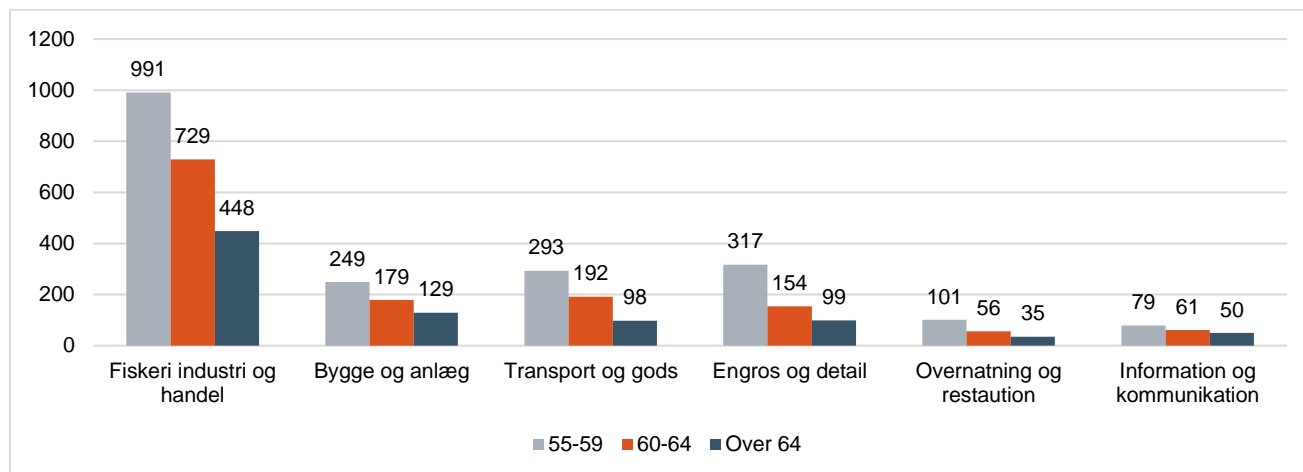

Kilde: Departementet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked på baggrund af Grønlands Statistiks branche statistik 2018.

De seks erhvervsområder i den private sektor, hvor der vil være den største afgang af medarbejdere, der vil gå på pension, er fiskeri og relaterede erhverv, byggeri, engros-/detailhandel, samt transportbranchen. To

brancher inden for servicefagene *overnatning* og *restauration*, samt *information* og *kommunikation* vil opleve en afgang af personale, der er noget lavere. De øvrige brancher i den private sektor vil ligeledes opleve en afgang af personale, der går på alderspension, men ikke i så stor udstrækning.

Figur 8 - Erhvervsområder i den private sektor med størst afgang til alderspension, 2018

Kilde: Grønlands Statistik - branche statistik 2018.

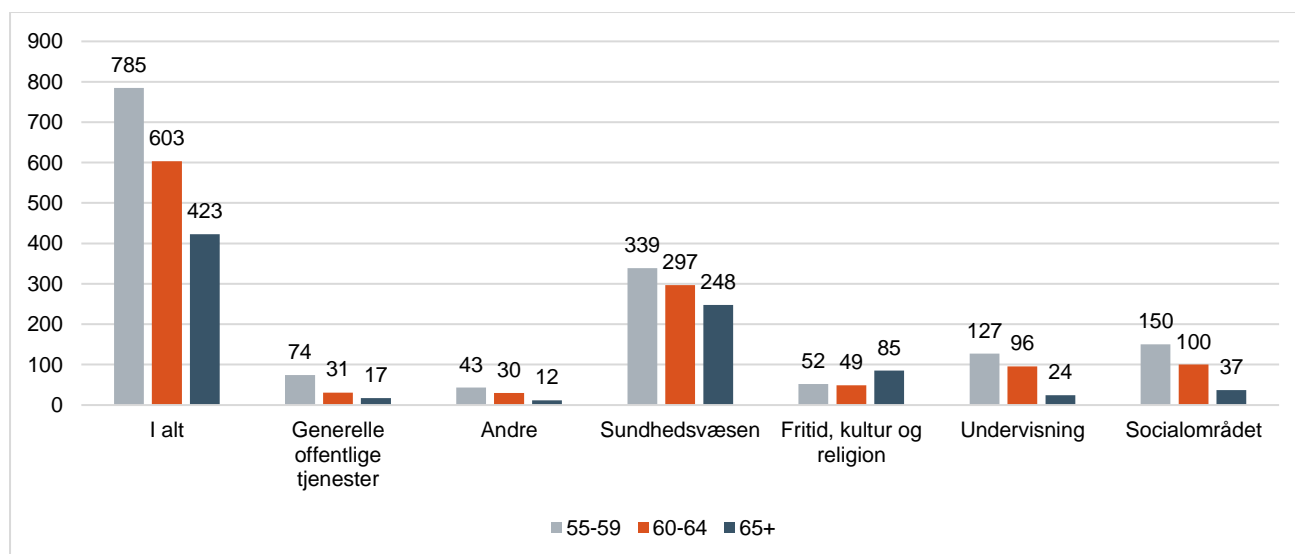
Note: Figuren angiver antal borgere, der opnår alderen for alderspension på 67 år. Dette er dog ikke ensbetydende med, at borgere over 67 år vælger, at alderspension er deres eneste indtægt/forsørgelsesgrundlag. Der er således ikke korrigeret for evt. længere tid på arbejdsmarkedet.

Tilknytning til den offentlige sektor

I den offentlige sektor vil 423 ansatte kunne gå på pension i 2022-2023, hvor det primært vil være ansatte i sundhedsvæsenet, der går på pension. Opgørelsen for sundhedsvæsenet er misvisende, idet sundhedsvæsenet beskæftiger en række ældre medarbejdere, der ansættes i vikariater af kortere varighed. 85 borgere som er beskæftiget i fritid, kultur og religion-sektoren, står til at forlade arbejdsmarked og gå på pension i 2022-2023.

Udvides tidsperspektivet til 2026-2028, vil det stadig primært være sundhedsvæsenet, der vil opleve den største afgang af personale, der går på pension eller har nået pensionsalderen. Men nu har billedet ændret sig ved, at en forholdsvis stor gruppe ansatte med undervisning (96 ansatte) og socialområdet (100 ansatte), herunder døgninstitutioner vil kunne gå på pension.

Figur 9 – Antal ansatte i Selvstyret efter funktion, 2019.

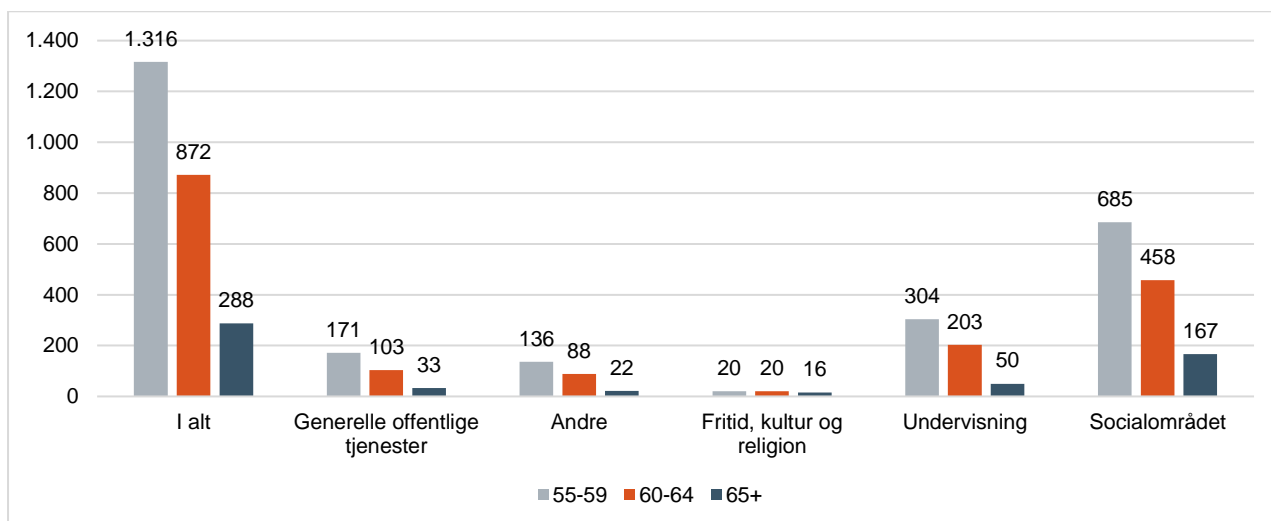
Kilde: Grønlands Statistik 2019

Note: Figuren er opgjort efter antal ansatte i Selvstyret. Der skelnes ikke mellem jobfunktioner eller typer inden for sektorerne.

Beskæftigelse i kommuner og Selvstyret

Kommunerne har et lidt anderledes mønster ved, at antallet der når pensionsalderen i 2022-2023, er forholdsvis lavt sammenlignet med Selvstyret. Der er 288 ansatte fra kommunerne, der når pensionsalderen, mens der er 423 ansatte hos Selvstyret. Ses der lidt længere frem, vil antallet af ansatte hos kommunerne stige kraftigt med en stor afgang inden for 3-7 år og en yderligere stigning i ansatte, der går af på pension, hvis perspektivet er 7-12 år.

Figur 10 – Antal ansatte i kommunerne efter funktion 2019

Kilde: Grønlands Statistik, 2019.

Note: Figuren er opgjort efter antal ansatte i kommunerne. Der skelnes ikke mellem jobfunktioner eller typer inden for sektorerne.

Medarbejdere der arbejder på socialområdet, udgør over halvdelen af de ansatte fra kommunerne, der går på pension de næste 12 år. Den næste gruppe er ansatte, som arbejder med undervisning. De øvrige faggrupper i kommunerne er samlet i to grupper, *generelle offentlige tjenester* og *andre*. Denne gruppering af hensyn til anonymiteten i statistikken.

For ansatte i *generelle offentlige tjenester* og *andre* er der en forholdsvis beskedne afgang til alderspension i de kommende to år. I 2026-2028 vil antallet af ansatte, der når pensionsalderen, i andre funktioner stige. Ses der frem på 2029-2033, vil antallet af ansatte i andre funktioner stige yderligere. Det er derfor ikke kun i funktioner, der vedrører *undervisning* og *socialområdet*, at kommunerne vil få udfordringer med afgang af personale fremover.

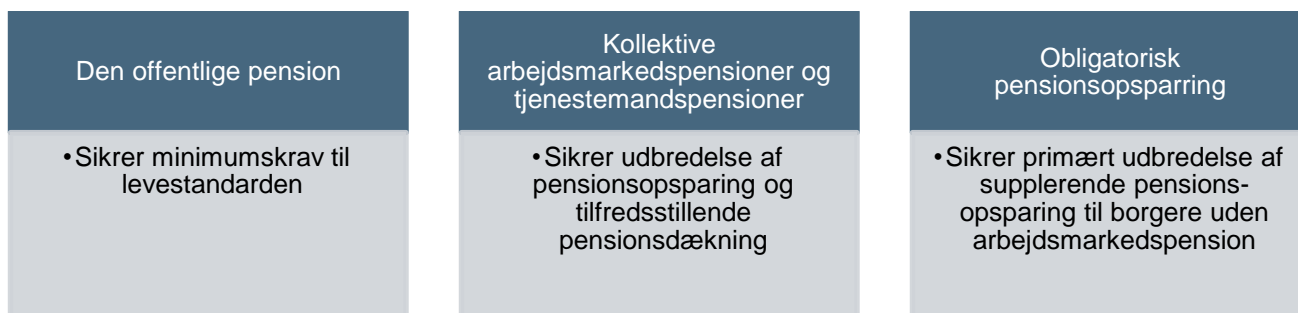
Indkomst og rådighedsbeløb

Alderspension

Pensionssystemet er en central del af velfærdssamfundet og pensionssystemet har til formål at sikre et økonomisk sikkerhedsnet hos alderspensionisterne.

Pensionssystemet bygger på 3 søjler, som sikrer en robusthed i forsørgelsesgrundlaget, sikrer et tilstrækkeligt forsørgelsesgrundlag og et passende indkomstgrundlag samt sikrer mod uforudsete hændelser.

Figur 11 - Pensionssystemets tre søjler

Den første søjle består af de offentlige ydelser, der skal sikre et tilstrækkeligt forsørgelsesgrundlag gennem hele pensionisttilværelsen. Den anden søjle består hovedsageligt af arbejdsgiveradministrerede arbejdsmarkedspensioner, som i vid udstrækning sikrer, at de beskæftigede på det overenskomstdækkede arbejdsmarked, opnår en tilfredsstillende pensionsdækning i forhold til indkomsten i arbejdslivet. Den tredje søjle er obligatorisk pensionsopsparing, der sikrer, at borgere som ikke har en arbejdsmarkedspensionsordning, kan opnå en tilfredsstillende pensionsdækning i forhold til erhvervsindkomsten i arbejdslivet.

Den offentlige alderspension er opbygget med en grundpension og en tillægspension. Alderspensionisterne kan i særlige tilfælde søge om et tillæg, der udbetales ud over grund- og tillægspensionen.

Den 1. januar 2021 blev pensionsalderen forhøjet til 67 år. Borgere kan ansøge kommunalbestyrelsen om, at pensionsalderen først forhøjes til 67 år fra 1. januar 2025, hvis borgeren er nedslidt efter mindst 35 års hårdt fysisk og psykisk arbejde.

Der er desværre ikke statistik tilgængeligt for de kollektive arbejdsmarkedspensioner og de obligatoriske pensioner.

Modtagere af pension

I 2019 var der 3.908 borgere, som modtog alderspension. Alderspensionister var primært bosiddende i byerne, idet 3.391 alderspensionister boede i byer. Kommuneqarfik Sermersooq har den største andel alderspensionister med 1.109 borgere svarende til 28% af alle alderspensionister. Qeqqata Kommunia og Avannaata Kommunia har henholdsvis 780 og 737 alderspensionister, svarende til 20% og 19% af alle alderspensionister. 87% af alle alderspensionister er bosiddende i en by.

Tabel 7 - Modtagere af offentlig alderspension

Bosted	Kommune Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunia	Kommune Qeqertalik	Avannaata Kommunia	I alt
	<i>Antal borgere</i>					
By	576	1017	700	540	558	3391
Bygd	106	92	80	60	179	517
Personer i alt	682	1109	780	600	737	3908

Kilde: Grønlands Statistik, 2021

Note: Figuren er opgjort efter antal borgere i hhv. byer og bygder. Borgere der er bosat i eksempelvis fårehold eller stationer, er ikke medregnet.

517 alderspensionister svarende til 13% er bosiddende i bygder. Den kommune, der har den største andel alderspensionister bosiddende i bygder, er Avannaata Kommunia, hvor 24% af kommunens alderspensionister er bosiddende i en bygd. Kommune Kujalleq har ligeledes en stor andel af deres alderspensionister bosiddende i bygder ved, at 16% af kommunens pensionister bor i en bygd. De øvrige kommuner har omkring 10% af deres alderspensionister boende i bygder.

Tabel 8 - Procentfordeling af alderspensionister i by og bygd for alderspensionister 2019.

Bosted	Kommune Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunia	Kommune Qeqertalik	Avannaata Kommunia	Gennemsnit
<i>Procentvis fordeling</i>						
By	84%	92%	90%	90%	76%	87%
Bygd	16%	8%	10%	10%	24%	13%
Personer i alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kilde: Grønlands Statistik, 2021

Udgifter til alderspension

Kommunerne udbetalte i 2019 i alt 395 mio¹. kr. til alderspension. 29% af alle pensionsudbetalingerne skete i Kommuneqarfik Sermersooq, mens kommunerne Qeqqata Kommunia og Avannaata Kommunia står for henholdsvis 20% og 19% af alle pensionsudbetalinger. Fokuseres der på bygder, er Avannaata Kommunia den kommune, som har den største udbetaling af alderspension til borgere bosiddende i bygder. Der blev udbetalt 56 mio. kr. i alt til alderspension i bygder i 2019. Avannaata Kommunia udbetalte 20,2 mio. kr. til borgere bosiddende i bygder, svarende til 36% af alle pensionsudbetalinger i bygderne. Kommune Kujalleq og Kommuneqarfik Sermersooq udgør henholdsvis 21% og 18% af alle pensionsudbetalinger i bygderne. Qeqqata Kommunia og Kommune Qeqertalik udgør en forholdsvis lille andel af udgifterne i bygderne.

Tabel 9 - Kommunernes udgifter til alderspension 2019.

Bosted	Kommune Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunia	Kommune Qeqertalik	Avannaata Kommunia	I alt
<i>Beløb i 1.000 kr.</i>						
By	55.672	104.688	69.421	54.526	54.561	338.869
Bygd	11.992	10.103	7.901	6.385	20.158	56.539
Personer i alt	67.664	114.791	77.322	60.911	74.720	395.407

Kilde: Grønlands Statistik, 2021

Note: Alderspension finansieres med 10% af kommunerne og 90% af Selvstyret. Beløbet er opgjort i den samlede udgift, dvs finansieringen af Selvstyret er medregnet.

Den offentlige økonomi

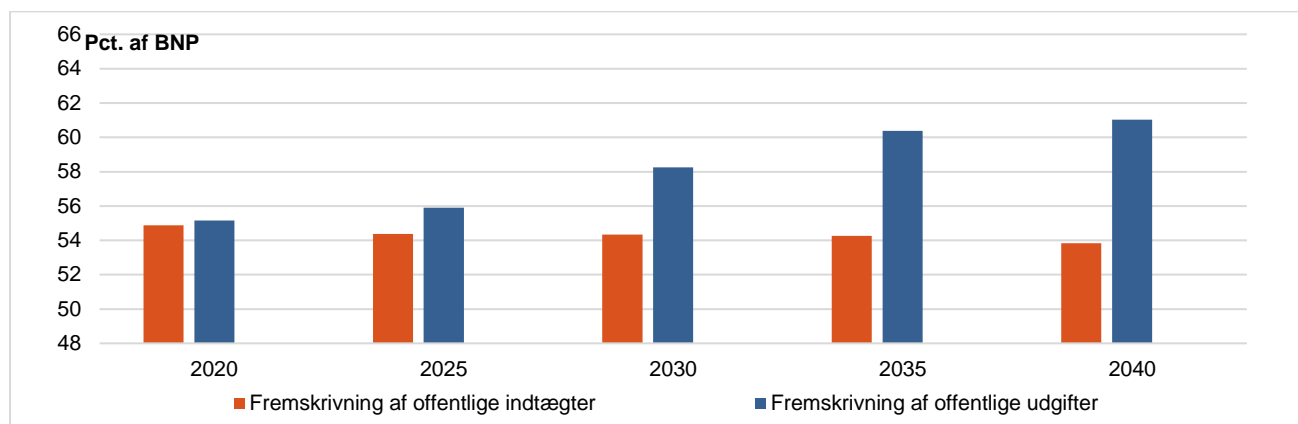
Den økonomiske udvikling for Grønland står over for udfordringer grundet en strukturel befolkningsmæssig udvikling. Økonomisk Råd har beregnet konsekvenser af den ændrede fremtidige befolknings sammensætning ved at fremskrive de offentlige indtægter og udgifter som andel af bruttonationalproduktet frem til 2040. Økonomisk Råds fremskrivning viser et stigende pres på de offentlige finanser. I 2020 er der balance mellem indtægter og udgifter. Hvis der ikke igangsættes initiativer for at imødekomme stigningen i antallet af ældre, vil

¹ Alderspension finansieres med 10% af kommunerne og 90% af Selvstyret

de offentlige udgifter ved nuværende service- og pensionsniveau stige meget kraftigt frem til 2030. Samtidig forventes de offentlige indtægter at falde frem mod 2030.

Figur 12 - Fremskrivning af offentlige indtægter og udgifter som andel af BNP, 2025-2040

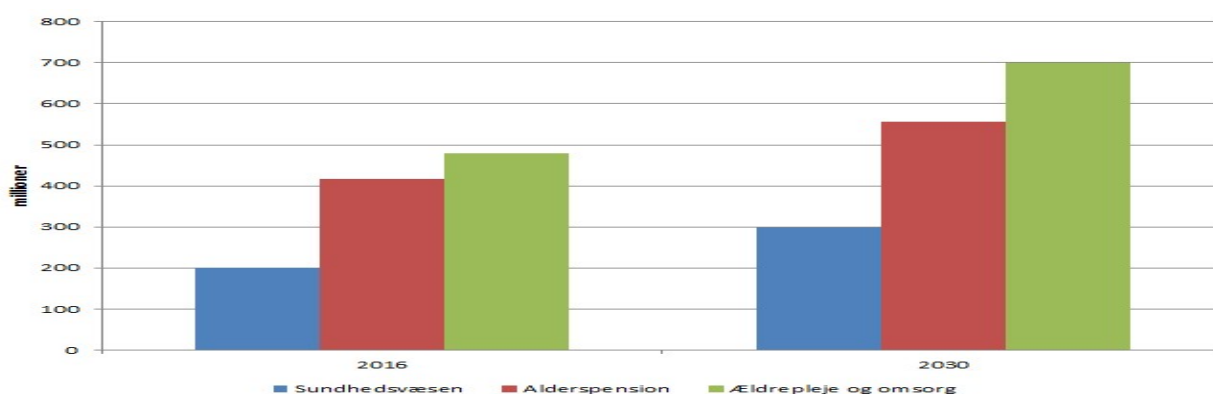
Kilde: Økonomisk Råds årsrapport 2019.

Note: Udviklingen i økonomien viser, hvorledes de offentlige finanser vil udvikle sig, hvis der ikke igangsættes reformer til at afhjælpe udviklingen. Det kan være udvikling i uddannelsespolitikken, skattepolitikken, arbejdsmarkeds- og socialpolitikken.

Forventet stigning i økonomiske udgifter forbundet til ældre

Med alderen stiger kravene til hjælp fra det offentlige. De ældre har forskellige behov, hvor nogle ældre har brug for hjælp til at blive i deres eget hjem, andre kan ikke klare sig i eget hjem og skal på ældreinstitution, mens andre har behov for at blive aktiveret og andre har brug for behandling på sygehuset. Der er derfor en stor palet af ydelser fra det offentlige, som de ældre efterspørger, hvilket medfører øgede udgifter til sundhedsvæsen, ældrepleje og omsorg, samt øgede udgifter til alderspension. Stigningen i antallet af ældre i de kommende 10 år vil øge behovet for midler til sundhedsvæsen, til alderspension og til ældrepleje og omsorg, jf. figur 14.

Figur 13 - Den forventede udvikling i udgifter til sundhedsvæsen, alderspension og ældrepleje og omsorg fra 2016 til 2030

Kilde: Økonomisk Råds årsrapport, 2018

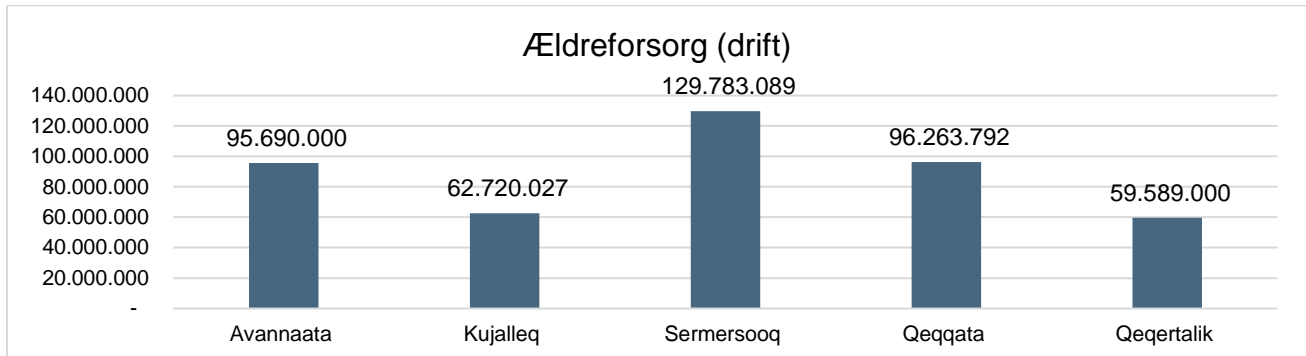
Kommunerne vil opleve et større krav til både alderspension og ydelser i ældrepleje og omsorg. Kommunernes økonomi og kapacitet vil blive påvirket af den stigning i antallet af ældre, der kommer i de næste 10 år, frem til 2030. Sundhedsvæsnet forventes ligeledes at opleve et stort pres, der vil påvirke sygehusenes kapacitet og økonomi.

Kommunernes udgifter til de ældre

Kommunerne er forpligtet til at servicere de borgere, der er bosat i de enkelte kommuner. Service omfatter støtte til borgere i eget hjem og tilbud om eventuelle hjælpemidler, hvilket bl.a. er reguleret i henholdsvis lovgivningen om offentlig hjælp og lovgivningen om støtte til personer med handicap.

Kommunerne har udgifter til de ældre gennem alderspension, hjemmehjælp, drift af ældreinstitution, evt. ældrekollektiver, fritidsaktiviteter m.v. Kommunerne har en forskellig registrering af driftsudgifter, hvorfor der ses på de samlede udgifter til ældreforsorg.

Figur 14 - Kommunernes udgifter til ældreforsorg i 2019

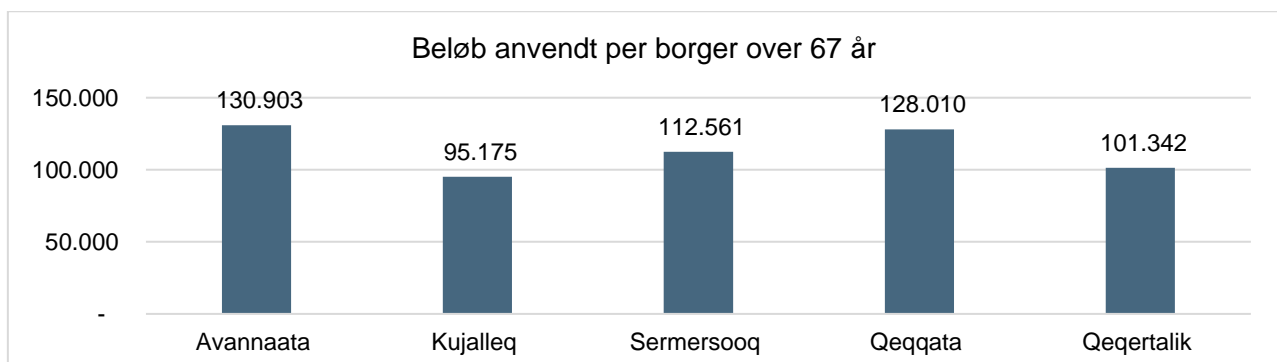

Kilde: Kommunernes årsrapporter 2019

Kommuneqarfik Sermersooq er den kommune med den største udgift til ældreforsorg i 2019, hvor der blev anvendt 130 mio. kr. Dernæst kommer Qeqqata Kommunian og Avannaata Kommunian, som anvendte ca. 96 mio. kr., jf. figur 4. Alderspensionen udgør den primære andel af udgifterne.

Kommunerne prioriterer forskelligt, hvis der ses på det beløb, der anvendes per borger over 67 år jf. figur 6. Her har Qeqqata Kommunian og Avannaata Kommunian en højere prioritering end de øvrige kommuner ved, at de anvender henholdsvis 130.000 kr. og 128.000 kr. per borger, som er fyldt 67 år. Kommuneqarfik Sermersooq anvender 112.000 kr. per borger over 67 år. Kommune Kujalleq og Kommune Qeqertalik anvender færrest udgifter til ældreforsorg og er samtidigt de to kommuner, som anvender færrest udgifter per borger over 67 år, jf. figur 5.

Figur 15 - Gennemsnitlig beløb kommunerne anvender per borger over 67 år i 2019

Kilde: Departementet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked på baggrund af statistik fra Grønlands Statistik.